

Da Hans Handt som ung kom til Danmark, havde han alle sine ejendele i den kuffert, han sidder på.

Udset til arisk stamfar

Hans Handt, 80, har haft en omtumlet tilværelse som østpreussisk krigsbarn

Af Kirsten Skaaning Foto Lars Skaaning

Det er cirka 60 år siden, Hans Handt kom til Danmark. I en kuffert lå alt hans habengut. Sammen med det tøj, han havde på, udgjorde det hans samlede fysiske bagage.

Hans psykiske bagage, derimod, omfatter historier til flere liv. Født som elskovsbarn på et børnehjem i 1940. Som tre-fire-årig sat i pleje hos en købmandsfamilie i Allenstein i det tidligere Østpreussen. En familie, som knuselskede ham.

Hans Handts omtumlede liv er beskrevet i romanen "Lebensborn – et barn til Hitler". Skrevet af Charlotte Blay, forfatter og svigerinde til Hans Handt.

Lebensborn

Lebensborn kan oversættes til springvand eller livets kilde. Begrebet blev indført af nazisterne og dækker over institutioner, der skulle understøtte og hjælpe ugifte, gravide kvinder og deres børn. En form for Mødrehjælps-institutioner.

Hitler var bekymret for, at befolkningstallet gik tilbage i Tyskland. En ung, ugift pige, som var blevet ufri-villigt gravid, ville måske få en illegal abort. I stedet fik hun tilbudt ophold på et Lebensborn-hjem. Her kunne pigen i hemmelighed føde sit barn og komme videre i sit liv.

Det samme tilbud fik gifte kvinder, der var blevet gravide efter en udenoms-ægteskabelig affære.

Børnene blev på institutionerne, til de var et par år gamle. Herefter blev de bortadopteret til godkendte familier.

"Den oprindelige tanke med Lebensborn var at beskytte enlige mødre og deres børn. Det er den positive fortælling," siger Karl Christian Lammers, lektor emeritus ved Københavns Universitet. Med speciale i moderne tysk historie og forfatter til flere bøger om nazisme.

Den negative side er, at i Polen blev institutionerne brugt til at anbringe børn med ariske træk, som tyskerne havde tvangsfjernet fra deres familier. Herfra kom børnene som små videre til en anerkendt plejefamilie.

Man regner med, at op mod 50.000 polske og hviderussiske børn blev fjernet i Polen og Hviderusland.

En skrøne

I Norge og Tyskland var der flest institutioner. I Norge blev der under 2. verdenskrig født godt 8.000 børn med en norsk mor og en tysk far. Her blev Lebensborn-hjemmene oprettet for at beskytte ugifte mødre og deres børn. I Polen handlede det om at beskytte den tyske stamme af lyshårede, blåøjede børn.

Der var desuden enkelte Lebensborn-hjem andre steder i Europa. I Danmark var der planer om at oprette to. Det nåede man ikke før afslutningen af 2. verdenskrig. ▶

► Det var Heinrich Himmler, Hitlers højrehånd, der igangsatte Lebensborn-projektet i 1935 under hans SS-regi. Da tyskerne tabte 2. verdenskrig i 1945, ophørte Lebensborn-projektet.

I 1960'erne blev der produceret flere film, som påstod, at nazisterne stod for en systematisk tvangsparing, der bidrog til en bestemt race.

"Men det er en skrøne," siger Karl Christian Lammers.

Flugt

Hans Handt er ganske lille, da hans familie første gang flygter sydpå med russerne i hælene. Efter en uge bliver

flygtningene jaget tilbage af deres egne, tyske soldater. Som forsikrer, at russerne er inddæmnet.

Den anden flugt sker om vinteren, i januar 1945. Denne gang jager tyskerne deres egne nordpå mod Østersøen. Væk fra Den Røde Hærs kanoner.

Hans Handt husker, at han altid sakker bagud og er bange for at blive væk fra familien. Hans mor får ham ved lokken og trusler hevet med. Hun sørger også for, at de tager flugtvejen mod Østersøen via en landtange i stedet for på isen. Den var usikker, efter at engelske fly havde beskydt russerne.

Også denne flugt overlever familien og ender i Mecklenburg-Vorpommern. Efter fredsslutningen i 1945 bliver familien boende i det, som bliver til Østtyskland. Her skal de hjælpe til i russisk inspirerede kollektiver, hvor alt er statens ejendom.

Hans Handt bliver beskæftiget ved landbruget og er især glad for at arbejde med dyr.

Men styreformen bryder han sig ikke om.

Moren

Efter krigen finder hans biologiske mor via Røde Kors frem til, hvor Hans Handt bor. Hun skriver et brev til ham, hvori hun giver sig til kende. Tilskyndet af brevet og udsigten til et bedre liv flygter Hans Handt som 16-årig til Vesttyskland sammen med sin søster. Som små har de været plejebørn i den samme familie.

Foreningen med moren bliver en skuffelse. Men han ser et billede af sin far og får at vide, at han var tysk soldat. Faren har Hans Handt aldrig set i live.

Moren er stærk tilhænger af Jehovas Vidner. Det kan Hans Handt ikke forlige sig med og opgiver siden al kontakt med hende. Med til den del af hans liv hører, at han har haft løbende kontakt med sin søster. Hun bliver hos deres mor i Vesttyskland.

Søsteren har kunnet videregive flere brudstykker af deres fortid, som deres mor har fortalt hende: At moren var vildt forelsket i deres far, en gift, lyshåret SS-officer. At begge børn er født på et børnehjem. At børnene blev sat i pleje i den familie, som Røde Kors fik opsporet.

Søsteren har ligesom moren bekendt sig til Jehovas Vidner. Siden har de to søskende derfor kun haft sporadisk forbindelse med hinanden. Søsteren er nu dement og bor i Vesttyskland.

Efter nogle år i Vesttyskland øjnede Hans Handt mulighed for at udvikle sig yderligere og rejste til Danmark. Her har han uddannet sig på landsbrugsfaglige skoler og har haft flere betroede stillinger inden for forskning. Senest på medicinalvirksom-

Hans Handt har været passioneret fodboldspiller. Da han som ung tjente ved Bodensee i Tyskland, tog han initiativ til at oprette en fodboldklub for byens unge.

heden Lundbeck. Hans Handt er gift og har aldrig fortrudt ankomsten til Danmark for cirka 60 år siden.

”Her begyndte mit nye liv,” siger han.

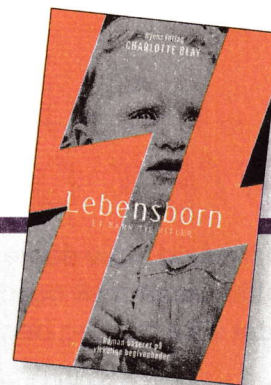
På sporet af fortiden

Da Charlotte Blay hører om Hans’ fortid, finder hun ligheder med Lebensborn. Efter Murens fald i 1989 rejser de sammen til hans barndomsegn i Østtyskland – det nuværende Polen – for at forske i hans ophav.

I byen Allenstein (nu Olsztyn) genkender Hans Handt det hus, hvor han boede som lille med sin plejefamilie. Og efter rejsen rundt til de steder, hvor han er opvokset, tyder meget på, at han har været et Lebensborn-barn.

Angsten fra fortiden har forfulgt Hans Handt langt op i voksenalderen: Mareridt om fly, der forfølger ham helt ned i et musehul, angst for at være spærret inde i papkasser. Angst for at sakke bagud. ■

▲
Billedet af Hans Handt og hans storesøster er taget i 1943. Da var han tre år og søsteren fire. De er fint klædt på, fordi de som Lebensborn-børn var noget ganske særligt i det tyske samfund.

KONKURRENCE:

Et barn til Hitler

Willi er på flugt. Som lille på flugt fra Den Røde Hær. Senere fra en flygtningetilværelse i DDR. Spørgsmålet om hans ophav dukker konstant op hos drengen, der er født i Polen i 1940. Sent i livet finder han ud af, at han formentlig er et Lebensborn-barn, sat i pleje for at leve op til Hitlers tanker om at fremme den ariske race. Charlotte Blay er forfatter til romanen ”Lebensborn – et barn til Hitler”. Her beskriver hun den turbulente tilværelse, hendes svoger har med i bagagen.

Willi er pseudonym for virkelighedens Hans Handt. Nu er det omkring 60 år siden, han forlod Vesttyskland for at forme en ny tilværelse i Danmark. Har du lyst til at læse mere om, hvordan det har været for romanfiguren Willi at vokse op under 2. verdenskrig, kan du deltage i en konkurrence om en af de tre bøger, Byens Forlag donerer til Ældre Sagen læsere. Gå ind på hjemmesiden aeldresagen.dk/konkurrence og skriv dit navn og adresse. Eller send os et postkort med navn og adresse, så vi har det i hænde senest 26. oktober. Adressen er: Ældre Sagen, Snorresgade 17-19, 2300 København S. Mærk kortet ”Willi”.

Vinderne får direkte besked.